

Korinin dnevnik

Aprilis

1. IV.

Na **aprilske sam kalende** rano ustala da s rođakinjama i prijateljicama proslavim **Veneralijske**. Zadužene smo da iz hrama **Venere**, božice ljubavi i ljepote koja nam okreće srca (*Verticordia*) čestitaj ljubavi, u dolini Murcije odnesemo njen kip u terme. Prekrivene samo vijencima od mirte skinule smo s njenog lika nakit, okupale je te opet obukle i ukrasile ružama. Dan je i muške sreće, **Fortune Virilis**, pa smo i njoj u toploj vodi prinijele malo tamjana, kako bi našim muževima sakrila sve naše mane. Kasnije nastaje gužva u termama: danas su cijeli dan otvorene svim ženama, čak i onima kojima je ljubav zanat. Zato smo otišle Pomponijinoj kući nastaviti slavlje, za plodnost pijući mlijeko puno samljevenog maka i meda. Nisam jutros zaboravila niti izliti nešto vina i ostaviti kolač od maka u **larariju** Veneri, kako bi muž uvijek bio pun blagonaklonog udivljenja prema meni.

4. IV.

Dan prije nona počinju **Megalezjske igre** u čast Velike Majke bogova i ljudi, božice Kibe. Otići ću s mužem do njenog hrama na Palatinu pa ćemo, nadam se, pogledati neku dobru komediju. Volim te ulične predstave jednako kao i raskošne u kazalištima, ali zabavnije je i prirodnije sjediti među narodom. Sljedećih će sedam dana biti puno druženja: obilaziti ćemo rodbinu i muževe prijatelje na gozbama svaku večer, osim na dan poslije nona kad gosti dolaze k nama. Morat ću dati detaljne upute robovima za tržnicu jer zbog muževa ugleda želim da naša večera bude najbogatija ove godine. Možda čak i odem s njima, sigurnije je, a na ulicama se isplati vidjeti Kibeline eunuhe, *Gale*, kako pod vodstvom svog frigijskog svećenika plešu uz frule i cimbale i udaraju se do krvi.

10. IV.

Četiri dana prije **ida**, na zadnji dan **Megalezija**, muž se ne osjeća dobro pa ću ostati kod kuće njegovati ga. On kaže neka samo idem; možda i bih da smijem povesti Milfiona, ali robovima nije dopušteno sudjelovati na Megalezijama, a bez njega se ne usudim. *Circus maximus*, pogotovo kad je pun navijača za konjske utrke, nije mi među najdražim mjestima. Žao mi je da neću vidjeti egzotičnu procesiju *Gala* s Kibelinom kočijom koju vuku lavovi, ni predstavu kako je nepravedno ocrnjivana Klodija pred dvjestotinjak godina uz Tiber do Rima golim rukama dovukla crni kamen, simbol Kibelinog lika. Pomponija nam je predvečer

donijela svježi sir sa začinskim travama koji je dobila na Kibelinom **lektisterniju**, kao podsjetnik na hranu prvih ljudi, u nadi da će pomoći za ozdravljenje.

12. IV.

Dan prije ida. Muž još uvijek nije dobro, ali ne propušta posao jer je danas prvi dan **Cerealija**. Doduše, opet će propustiti konjske utrke za plodnu ljetinu. Međutim, ovo je ionako više plebejska svetkovina: neka se seljaci iz okolice u bijeloj odjeći mole za mir i miroljubivog vođu, prinose **Cereri**, svojoj zaštitnici, pir, zrna soli i tamjan te mašu bakljama od smole prisjećajući se kako je Cerera noću tražila otetu kćer Perzefonu. Neka joj žrtvuju lijenu svinju, da poštede vratove goveda koja vuku jaram. Mi smo svoju dužnost odradili pripomažući udjelom plebejskim edilima za hranu koju će podijeliti siromašnima.

15. IV.

Na **Fordicidije** ja glumim da mi nije dobro. Inače bismo išli na Kapitolij gledati kako **pontifik** božici Zemlji, **Teluri**, žrtvuje bređu kravu, a onda iz nje vadi fetus koji spaljuje najstarija vestalka. Tako će po cijelom Rimu završiti ukupno 31 junica, svaka za jednu rimsku kuriju, kako bi se očuvala plodnost i stoke i usjeva. Znam da je Faun tako naložio kralju Numi, ali ta mi je svečanost uvijek teško padala.

19. IV.

Muž je na zadnji dan **Cerealija** napokon dočekaao konjske utrke, no meni je zanimljivije gledati onu u kojoj trče lisice s bakljama na repu. Baka mi je u djetinjstvu pričala kako je to u spomen na dječaka koji se htio osvetiti lisici za krađu ptica, ali mu je zapaljena pobjegla i uništila žetvu. Na izlasku iz cirka potukle su se neke navijačke skupine: drago mi je da nisam neki dan išla sama!

21. IV.

Danas su **Parilije**, rođendan Rima, blagdan još stariji od dana kad je uzvišeni Romul postavio temelje zidinama grada! Potrošila sam dosta vremena na oblačenje i uljepšavanje, ali isplati se. Najviše danas slave pastiri koji se mole božanstvu **Pales** za očišćenje stada i oprost zbog povrede svetih mjesta nimfa i drugih šumskih božanstava. Međutim, i mi sudjelujemo: okitili smo kuću zelenilom i ponijeli grančice mahuna da se spale za okajanje na Vestinom oltaru, uz krv oktobarskog konja i pepeo one teladi s **Fordicidija**, pa da se tim dimom, triput pošćropljeni izvorskom vodom, očistimo. Popodne smo pozvani muževom prijatelju na ladanje preko Tibera. Uživam gledajući muža i druge mladiće kako skaču kroz krijesove, onako kako pastiri tjeraju stoku, dok pijuckam mlijeko s kuhanim vinom.

23. IV.

Kasno se budim: mrzim planirati pakiranje i putovanje pa odugovlačim, iako *Feriae Latinae* redovito ispadnu kao ugodan izlet. Krenut ćemo kad muž odradi današnja suđenja, kao i većina rimskih magistrata koji putuju u Albanska brda na taj sutrašnji festival Lacijskog **Jupitera**. S prozora gledam priproste djevojke i one koje ljubavljaju zarađuju za život kako idu u hram Venere Ericine proslaviti **Vinalije**: prinijet će dio prihoda Veneri, tamjanom moliti za izgled i naklonost puka, za privlačnost i duhovitost; nudit će joj mirtu, mirisave začine i ruže. Prije nego krenemo, mi ćemo otvoriti prve posude s vinom od prošle jeseni da isprobamo mošt i prinesemo ljevanicu Jupiteru: neka nas čuva i na putovanju!

25. IV.

Na povratku s *Latinske svetkovine* u gaju uz rub agera naišli smo na Kvirinovog **flamena** kako okružen ljudima u bijelom spaljuje utrobe riđeg šteneta i janjeta s vinom i tamjanom. Uvijek zaboravim na **Robigalije**, svetkovinu kad se božicu Robiginu moli da usjeve očuva od žitne hrđi i plijesni: neka svoju bolest radije pošalje na oružje pa da svijetom vlada mir.

28. IV.

Četiri dana prije **majskih kalenda** veselim se kao malo dijete: sljedećih šest dana trajat će **Floralije**, igre u čast božice cvijeća i plodnosti prirode. Namjeravam ići na sve kazališne igre; na mimeve sa „slobodnijim” šalama, plesove i prividne gladijatorske borbe „slobodnijih” žena koje cijeli ovaj mjesec otvorenije sudjeluju u svetkovinama po gradu. Muž kaže da on samo čeka utrke, pa čak i one zadnji dan kad se puštaju divlji zečevi i koze, ali pratit će me i na sve druge događaje. A ja se molim Flori neka od svih tih molitvi za plodnost i zasipanja bobom u cirku bude i kakve koristi.

ager – *ager Romanus*, poljoprivredni pojas koji okružuje grad Rim; proteže se do Albanskih brda JI od Rima

Circus maximus – najveći rimski cirk, mjesto za održavanje konjskih utrka i drugih priredbi, u udolini između Palatina i Aventina

flamen – jedan od 15 svećenika u Rimu dodijeljenih kultovima pojedinih božanstava (onaj boga Kvirina jedan je od najuglednijih)

lararij – kućno svetište rimskih obitelji, posvećeno obiteljskim bogovima i duhovima predaka, Larima, a unutra se obično nalaze i kipovi Marsa i Venere kao začetnika rimskog naroda

lektisternij – oblik pobožnosti u Rimu, kada se kipovi bogova iznose iz hrama i polažu na ležajeve te im se nudi hrana kao na gozbi

oktobarski konj – konj žrtvovan na svetkovini *Equus october* 15. X., čiju krv iz odrezanog repa čuvaju vestalke

pontifik – vrsta svećenika u Rimu, jedan od 16 članova kolegija koji vodi *pontifex maximus*, zadužen za najvažnija vjerska pitanja

vestalka – svećenica božice kućnog i državnog plamena i ognjišta, Veste; djeвица čija služba traje minimalno 30 godina

Maja Matasović

Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu